6

Wijziging van het tweede boek van het Wetboek van Koophandel en van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

Algemene beschouwingen

1. Op 25 augustus 1924 kwam te Brussel tot stand een „Convention internationale pour l'unification de certaines règles concernant la limitation de la responsabilité des propriétaires de navires de mer". Veel succes heeft dit verdrag niet geboekt. Het werd achtereenvolgens bekrachtigd door België, Denemarken, Spanje, Hongarije, Portugal, Brazilië, Noorwegen, Frankrijk, Polen, Zweden, Monaco, Finland, de Dominicaanse Republiek en Turkije, doch Groot-Brittannië en de Verenigde Staten van Amerika hielden zich afzijdig, en ook Nederland dacht niet aan toetreding. Het verdrag immers stoelde voornamelijk op het hier en elders verouderd geachte abandon-stelsel, d.w.z. de reder kon door het schip, of wat daarvan over was, ter beschikking van zijn schuldeisers te stellen zich bevrijden van aansprakelijkheid voor zijn maritieme schulden.

Nederland huldigt evenals Engeland het stelsel van de beperking der redersaansprakelijkheid tot een vast bedrag per ton en het is op basis van dit systeem, dat het Comité Maritime International pogingen ondernam tot het opstellen van een nieuw verdrag. Deze pogingen werden met succes bekroond en op de Diplomatieke Zeerechtconferentie, die in 1957 te Brussel werd gehouden, werd op 10 oktober mede namens het Koninkrijk der Nederlanden getekend de „Convention internationale sur la Limitation de la Responsabilité des Propriétaires de Navires de Mer".

Tot op de huidige dag is dit verdrag bekrachtigd door Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Frankrijk en Spanje, terwijl Ghana is toegetreden.

2. Op 24 oktober 1958 deelde de Minister van Justitie de Staatscommissie voor de Burgerlijke Wetgeving mede, dat de Ministerraad zich in beginsel akkoord verklaard had met de bekrachtiging van het bovengenoemd verdrag en verzocht hij deze commissie hem te adviseren over de vraag, op welke punten de Nederlandse wetgeving herziening zou behoeven, indien tot bekrachtiging van het verdrag zou worden overgegaan. Het leek de Minister van Justitie de eenvoudigste procedure indien dit advies zou worden versterkt in de vorm van concepten van een wetsontwerp tot aanpassing van de Nederlandse wetgeving aan het verdrag, van een memorie van toelichting op zulk een wetsontwerp en van een ontwerp van rijkswet tot goedkeuring van het verdrag met memorie van toelichting.

De Staatscommissie stelde deze brief in handen van haar Subcommissie Handelsrecht, die op haar beurt mr. J. H. Beekhuis, hoogleraar te Groningen, en mr. H. Schadee, dispacheur te Rotterdam, opdracht gaf de behandeling ervan over te nemen.

3. Na een groot aantal vergaderingen, waarin successievelijk vier ontwerpen ter sprake kwamen, stelden mrs. Beekhuis en Schadee een ontwerp van wet tot aanpassing samen. Zij lieten zich hierbij leiden door de ook bij de incorporatie van het Connossementsverdrag gevolgde beginselen: inpassing van het verdrag op de daarvoor juist geachte plaats in de wet, ook al worden dan de verdragsartikelen niet in hun oorspronkelijke verband en volgorde gelaten, zoveel mogelijk letterlijke vertaling, doch weglating van overbodige uitlatingen, openlaten van ook door het verdrag niet opgeloste moeilijkheden.

Groot profijt trokken mrs. Beekhuis en Schadee bij hun werk van een ontwerp van wet, geruime tijd geleden samengesteld door een onder voorzitterschap van mr. J. Offerhaus, hoogleraar te Amsterdam, staande commissie, die in het leven was geroepen door de Nederlandsche Reedersvereeniging en de Nederlandse Vereniging voor Zeerecht. In haar vergadering van 9 december 1961 keurde de Subcommissie Handelsrecht het door mrs. Beekhuis en Schadee ingediende ontwerp goed. Het werd in de loop van het jaar 1962 door de Staatscommissie aan de ondergetekende aangeboden.

4. Het onderhavige wetsontwerp en deze memorie van toelichting zijn vrijwel geheel aan de ontwerpen van de Staatscommissie ontleend.

Het is uiteraard de bedoeling, dat de materieelrechtelijke bepalingen van het hierbij ingediende wetsontwerp zullen worden ingepast in het ontwerp voor het achtste boek van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Het belang de wettelijke regeling dezer materie aan een spoedige herziening te onderwerpen, rechtvaardigt echter de indiening van een afzonderlijk ontwerp van wet.

Artikel I

Artikel 740a, aanhef. Verg. Verdrag artikelen 1 : 1; 6 : 2.

1. Volgens het huidige recht (artikelen 474, 475, 525, 526 en 541) kunnen slechts reder en vervoerder hun aansprakelijkheid beperken. Het verdrag noemt als personen aan wie dit is toegestaan (artikelen 1 : 1 en 6 : 2) „owner, charterer, manager and operator". De juiste betekenis van de laatste twee woorden is moeilijk vast te stellen, men kan echter wel aannemen, dat het de bedoeling is ieder, die het schip exploiteert of doet varen, slechts beperkt aansprakelijk te doen zijn. De in het ontwerp gekozen omschrijving is derhalve zeer ruim gehouden. Zij omvat b.v. de bruiklener, de vruchtgebruiker, de vervoerder, die geen reder, doch wel gebruiker of bevrachter is, etc. Het woord „gebruiker" moet daarbij zeer ruim worden geïnterpreteerd en niet slechts in de zin van de artikelen 865 e.v. B.W. (vgl. artikel 320, waar de reder als een gekwalificeerde gebruiker wordt omschreven).

2. Niet is letterlijk overgenomen artikel 6 : 1, waar gesproken wordt over de „aansprakelijkheid van het schip zelf", daar ons recht een dergelijke aansprakelijkheid niet kent. Met het oog op de mogelijkheid van verhaal op het schip zonder dat er aansprakelijkheid van deszelfs eigenaar bestaat (artikel 318*r*), is echter de laatste zin van lid 2 ontworpen (zie ad artikel 740 : 2, sub 3).

3. Het is een door het verdrag niet beantwoorde vraag of de hier genoemde personen jegens elkaar onbeperkt aansprakelijk zullen zijn voor de opgesomde vorderingen. Getrouw aan het in de Algemene Beschouwingen onder 3 genoemde principe heeft de ondergetekende deze vraag niet willen beantwoorden.

4. Ondergetekende is er van uitgegaan, dat de aansprakelijkheid van de schuldenaar niet ipso jure is beperkt, doch

dat deze beperking door de rechter moet worden verleend. Hij blijft hierdoor in overeenstemming met het huidige Nederlandse, het Angelsaksische, het Franse en het Belgische recht. Deze opvatting is in overeenstemming met de tekst van het verdrag.

Artikel 740a : 1. Verg. Verdrag artikel 1 : 1.

1. Ondergetekende heeft de verleiding weerstaan de opsomming der vorderingen, waarvoor aansprakelijkheidsbeperking mogelijk is, beter op te bouwen. Hij heeft zich nauwkeurig gehouden aan het verdrag, dat deze vorderingen omschrijft naar de plaats, waar het slachtoffer resp. het beschadigde goed zich bevindt, naar de persoon van de schadeveroorzaker, naar de handeling van de schadeveroorzaker, naar de plaatsvindende gebeurtenis, naar de aard van de beschadigde goederen en naar de aard van de aansprakelijkheid. Of de bron der verbintenis ex lege of ex contractu is dient als irrelevant te worden beschouwd.

De door dit gebrek aan systematiek ontstane onzekerheden worden daardoor ook in onze wetgeving ingevoerd.

2. De Franse tekst spreekt steeds van „lésion corporelle", de Engelse van „personal injury". Het laatste begrip lijkt ruimer, daar het ook het zuiver psychische trauma zonder enig somatisch substraat kan omvatten.

Ondergetekende heeft geen keuze gedaan en zowel onder *a* als onder *c* de term „letsel" gebezigd (vgl. artikel 522 : 2).

3. De Franse tekst spreekt onder *a* van „personne se trouvant à bord pour être transportée", de Engelse van „any person being carried in the ship". Ook hier schijnt de Engelse tekst ruimer te zijn, daar zij niet het vereiste van „ten vervoer aan boord zijn" schijnt te stellen. De bedoeling van de opstellers van het verdrag was de Franse tekst een vertaling te doen zijn van de Engelse, waaraan dus de voorkeur moet worden gegeven. Gezien de Engelse beslissing inz. Moore c. Metcalf Motor Coaster Ltd. van 21 juli 1958 (58) 2 Ll. 179), houden de woorden „carried in the ship" in zich „the concept of status; „carried" that is to say, in some contractual form or by reason of some contractual arrangement; carried as a member of the crew, carried as a passenger." De woorden onder *a* „met het schip vervoerd" moeten deze bedoeling weergeven.

4. In de Engelse tekst werd (onder *a*) met opzet het woord „goods", dat volgens het spraakgebruik slechts van lading wordt gebruikt, vervangen door „property" om uit te doen komen, dat het artikel niet uitsluitend op lading betrekking heeft.

5. De woorden „act, neglect or default" zijn onder *c* weergegeven met „handeling, onachtzaamheid of nalatigheid", de woorden „navigation or management of the ship" met „navigatie of behandeling van het schip", beide vertalingen in het voetspoor van artikel 469 tweede lid sub *a*.

6. De ondergetekende acht het niet noodzakelijk gebruik te maken van de sub 2*a* in het Protocol mogelijk gemaakte reserve.

7. De Engelse tekst geeft onder *c* niet weer de woorden „par un navire". Daar dit een kennelijke vergissing is, baseerde de ondergetekende zich op de Franse tekst.

Artikel 740a : 2. Verg. Verdrag artikelen 1 : 3 en 6 : 1.

1. De woorden „without proof of negligence on the part of Owner or of persons for whose conduct he is responsible" zijn weergegeven met „buiten alle schuld".

2. Onder „owner" (zie Verdrag artikel 1 : 3) vallen ook de reder, de gebruiker, enz. Deze hebben, doordat de kapitein hun orders moet opvolgen, het schip onder hun hoede of toezicht: zij vallen dus ook binnen de in het ontwerp gegeven omschrijving.

3. De laatste zin van lid 2 is ontworpen naar aanleiding van artikel 6 : 1 van het verdrag. Hij zal voornamelijk toepassing vinden, wanneer op grond van artikel 318*r* verhaal op het schip kan worden genomen, ook wanneer geen aansprakelijkheid van deszelfs eigenaar bestaat. Met de mogelijkheid voor ogen, dat de wet later meer dergelijke gevallen zal kunnen scheppen, is een uitdrukkelijke verwijzing naar dit artikel achterwege gelaten.

Artikel 740a : 3. Verg. Verdrag artikel 6 : 2.

De „servants" zijn hier, evenals in artikel 469 : 2 weergegeven met „ondergeschikten". Voor een afzonderlijke vermelding van de kapitein bestaat geen aanleiding.

Artikel 740a : 4. Verg. Verdrag artikel 1 : 5.

1. De bepaling heeft een beperkte werking: zij zal immers niet gelden, wanneer b.v. de eigenaar van schip A een vordering heeft op de reder van schip B en deze op zijn beurt een tegenvordering tegen de reder van schip A. Het verdrag geeft voor deze en dergelijke casusposities geen oplossing: evenmin doet het ontwerp dit.

Artikel 740b. Verg. Verdrag artikel 1 : 4.

1. Voor de vordering tot betaling van hulploon geeft artikel 554 een andere beperking: het hulploon mag de waarde der geredde zaken niet overtreffen.

Over het maximum van aansprakelijkheid voor averij-grosse laat de wet zich niet uit.

2. Aangezien de Nederlandse wet niet voldoet aan de in het verdrag gestelde voorwaarden voor het in werking treden van het bepaalde sub *b* van het vierde lid van het eerste artikel van het verdrag, is de daarin bedoelde uitzondering niet overgenomen.

Artikel 740c : 1. Verg. Verdrag artikelen 1 : 1 en 1 : 6.

1. De beruchte Angelsaksische term „actual fault or privity" is in de Franse tekst na lange en vruchtbare discussies weergegeven met „faute personnelle". Deze laatste uitdrukking heeft voor de ondergetekende model gestaan. Hij kwam daardoor tot een geheel andere weergave van deze uitdrukking dan in artikel 469 : 2*b* is gegeven, waar sprake is van „opzet of schuld". De thans gekozen uitdrukking lijkt echter de bedoeling beter weer te geven. Men vergelijke de tekst van een te Brussel ingediend Brits amendement:

„The expression „actual fault or privity" as used in Conventions means:

(*a*) where the owner is a natural person, the personal fault whether of commission or omission, of the owner himself; and (b) where the owner is a company or corporation, the personal fault, whether of commission or omission, of the person or persons in whom the chiefmanagement of the affairs of the company or corporation as an owner of ships resides and does not in any case include fault based upon vicarious responsability for acts or omissions of servants or agents." Of lichte schuld onder het begrip „actual fault or privity" valt, zal door de rechter moeten worden beslist: er bestaat in Engeland de neiging in dergelijke gevallen causaal verband te ontkennen (zie Scrutton „On Charterparties", 16 ed. p. 529).

2. Naar de mening van de ondergetekende zal de bewijslast van het bestaan van „actual fault or privity" berusten op de wederpartij van hem, die zich op zijn beperkte aansprakelijkheid beroept. Het leek hem niet nodig dit met zoveel woorden in het ontwerp te vermelden.

Artikel 740c : 2. Verg. verdrag artikel 6 : 3.

1. Ook al is de corresponderende verdragstekst (artikel 6 : 3) op dit punt niet geheel ondubbelzinnig, toch is de ondergetekende ervan uitgegaan, dat de persoonlijke schuld slechts aan de schuldige persoon zelf kan worden tegengeworpen.

Artikel 740d. Verg. Verdrag artikelen 1 : 1; 2 : 1; 3 : 1; 3 : 5; 3 : 6; 3 : 7 en 6 : 2.

1. Wanneer er naar aanleiding van één voorval meer dan één debiteur is, die zijn aansprakelijkheid kan beperken, is niet de aansprakelijkheid van ieder hunner tot het bij A.M.v.B. te bepalen bedrag beperkt, doch is de gezamenlijke aansprakelijkheid van al deze debiteuren tot slechts éénmaal dit bedrag

beperkt (artikel 6 : 2). Deze bepaling leidt tot eigenaardige consequenties. Doordat slechts éénmaal het bedrag der beperkte aansprakelijkheid tot verdeling wordt gebracht, wordt de positie van de crediteuren van de ene debiteur beïnvloed door die van de crediteuren van de andere debiteur, hoewel noch tussen de beide groepen crediteuren, noch tussen de beide debiteuren enige contractuele betrekking behoeft te bestaan.

Mogelijk is, dat de vorderingen op debiteur Alpha het bedrag der maximum-aansprakelijkheid niet overschrijden, doch dat de vorderingen op debiteur Betha dit wel doen. Ook dan zullen de crediteuren van beide debiteuren gezamenlijk slechts éénmaal het bedrag der beperkte aansprakelijkheid ter verdeling ontvangen. Men zou zich hier kunnen afvragen of het verdrag wel tot deze consequentie noopt: zolang als de vorderingen op debiteur Alpha het maximum niet overschrijden, zal zich niet het in artikel 6 : 2 genoemde geval dat „the provisions of this Convention shall apply to" debiteur Alpha voordoen. Gaat men uit van deze opvatting, dan zou debiteur Alpha dus onbeperkt aansprakelijk blijven en slechts de crediteuren van debiteur Betha moeten zich beknotting hunner vorderingen doen welgevallen. Deze redenering leidt echter tot ongerijmde consequenties: wanneer b.v. de limiet der aansprakelijkheid 100 bedraagt, de vorderingen op Alpha eveneens 100 en de vorderingen op Betha 399, dan zouden de crediteuren van Alpha volledig worden voldaan. Bedragen hun vorderingen echter 101, dan zal slechts 100 voor beide groepen crediteuren beschikbaar zijn, zodat van alle vorderingen slechts 20 pct. kan worden voldaan. Mogelijk is, dat noch de vorderingen op debiteur Alpha, noch de vorderingen op debiteur Betha het bedrag der maximum-aansprakelijkheid overschrijden: doen zij dit gezamenlijk wel, dan zullen de crediteuren van Alpha en Betha gezamenlijk slechts éénmaal het maximale bedrag der aansprakelijkheid erlangen.

Dit alles is te zien als een consequentie van het Angelsaksische begrip der „actio in rem": bij bepaalde gebeurtenissen — bronnen van verbintenissen — treedt het schip als schuldenaar op. In stede van abandonnement van het schip en verhaal op de opbrengst daarvan wordt het bedrag der maximale aansprakelijkheid ter beschikking gesteld en slechts op dit bedrag hebben alle crediteuren gezamenlijk verhaal. Waar het geval van meer dan één debiteur zich echter slechts bij zeer hoge uitzondering zal voordoen, achtte ondergetekende het niet wenselijk hier een noodzakelijkerwijs uiterst gecompliceerde regeling te ontwerpen. Door voeging van eventueel gelijktijdig aanhangige procedures zullen veel moeilijkheden tot oplossing worden gebracht.

2. Het verdrag heeft, evenals onze huidige wet in het geval van aanvaring (artikel 541), gekozen voor het systeem van aansprakelijkheid per voorval.

3. Ten einde, ook in het buitenland, duidelijk te doen uitkomen, dat het bedrag der beperkte aansprakelijkheid overeenkomt met de in het verdrag genoemde bedragen, is afgeweken van het nog in het K.B. van 5 september 1960 gevolgde systeem van berekening per kubieke meter.

4. Geen regeling behoefde te worden gegeven voor de verrekenkoers, die in acht genomen moet worden, wanneer de schuldenaar buiten de in de wet geregelde beperkingsprocedure om tot betaling van het bedrag zijner beperkte aansprakelijkheid overgaat. Partijen stellen dan immers zelf vast met welk bedrag zij genoegen nemen en kunnen zelf de hun goed dunkende verrekenkoers aannemen.

ARTIKEL II

Artikel 320a : 1. Verg. artikel 320a : 1 en : 2.

1. Vermeden moet worden, dat in de verschillende procedures, die tot vaststelling en verdeling van het bedrag der beperkte aansprakelijkheid nodig kunnen blijken, van elkaar afwijkende beslissingen worden gegeven. Bundeling van alle procedures voor één enkele rechter is dus noodzakelijk. Voorkomen moet dus worden, dat in geval van verschillende debiteuren deze tot meer den één rechter een verzoek tot beperking hunner aansprakelijkheid richten. Niet alleen, dat dit zou kunnen leiden tot tegenstrijdige beslissingen; wanneer méér dan één debiteur een dergelijk verzoek zou doen, zou er bovendien in strijd met de bedoeling van het verdrag meer dan één fonds gestort kunnen worden.

Het is dus noodzakelijk, dat één rechter wordt aangewezen, waarvoor zich de procedure afspeelt. Is de debiteur voordien reeds bij meer dan één rechter aangesproken, dan voorkomt de uit hoofde van artikel 320*f* optredende schorsing, dat in deze procedures verder wordt geprocedeerd. Zij zullen t.z.t. in hetzelfde stadium, waarin zij zich reeds bevonden, in de verificatieprocedure kunnen worden voortgezet. Zijn bij deze rechter verzoeken van verscheidene debiteuren tot beperking van aansprakelijkheid aanhangig, dan zullen deze ambtshalve kunnen worden gevoegd: de griffiers van de verschillende kamers zullen hiertoe met elkaar contact moeten houden.

2. Geschillen omtrent de vraag welke rechter bevoegd is, moeten onmogelijk worden gemaakt. Is een Nederlands schip in het spel, dan zij de rechter van de plaats waar het schip teboek is gesteld, bevoegd. Met betrekking tot een niet-Nederlands schip (waarschijnlijk komt het slechts zelden voor, dat met betrekking tot een dergelijk schip hier te lande een procedure tot beperking van aansprakelijkheid wordt gevoerd) zij het een voor allen gemakkelijk te onderkennen rechter. De rechter van de plaats, waar eventueel beslag is gelegd (artikel 320*a* : 2 B.Rv.) voldoet niet aan dit vereiste. Blijft de keuze tussen de rechtbanken, die op dit gebied het meest ervaring hebben: Rotterdam schijnt dan het eerst in aanmerking te komen.

Artikel 320a : 2. Vergelijk het huidige artikel 320*a* : 3.

Artikel 320a : 3. Vergelijk het huidige artikel 320*c*.

1. Zie voor zekerheidstelling i.p.v. depotstorting het bij artikel 320*c* opgemerkte.

2. De opgave van het maximumbedrag der vorderingen dient om de rechter te doen oordelen over de vraag of er reden is tot het openen van de procedure tot beperking van aansprakelijkheid.

3. Ook de huidige wet kent de opgave door de debiteur van de hem bekende schuldeisers.

Artikel 320a : 4. Vergelijk verdrag artikel 1 : 7.

Artikel 320b. Zie het bij artikel 320*a* : 1 opgemerkte.

Artikel 320c : 1.

1. De eerste taak van de rechter zal zijn vast te stellen tot welk bedrag de schuldenaar gerechtigd is zijn aansprakelijkheid te beperken. Hij zal zich hierbij moeten baseren op hem door de schuldenaar verstrekte gegevens; wijziging na betwisting door een schuldeiser in een later stadium der procedure is mogelijk (zie artikel 320*q* : 2). Bij de vaststelling van dit bedrag moet de rechter rekening houden met het voorgestelde artikel 740*d* W.v.K.

2. Nu het wetsontwerp de mogelijkheid openlaat, dat de schuldenaar eerst in een later stadium der beperkingsprocedure tot storting van het bedrag zijner beperkte aansprakelijkheid overgaat, ware het onjuist geen rekening te houden met het feit, dat hij dusdoende de rente van het voor de storting vereiste kapitaal blijft genieten. Ten einde dit te vermijden, bepaalt het ontwerp, dat de schuldenaar van de dag, waarop de rechter beslist welk bedrag hij moet storten, 5 pct. rente per jaar tot op de dag der storting over dit bedrag moet storten.

3. Het storten van een depot is zeer oneconomisch. Het ontwerp laat derhalve de mogelijkheid open, dat de schuldenaar met, door de rechter goed te keuren, zekerheidstelling volstaat. Veelal zullen in voorafgaande onderhandelingen de schuldeisers zich reeds akkoord verklaard hebben met de wijze waarop zekerheid is gesteld.

4. Storting in de consignatiekas komt tegemoet aan het thans bestaande bezwaar, dat ter griffie gedeponeerde gelden geen renten opbrengen.

5. Ook derden (b.v. de hypotheekhouder) kunnen tot storting, respectievelijk zekerheidsstelling overgaan.

6. In die gevallen, waarin verscheidene debiteuren zich op hun beperkte aansprakelijkheid willen beroepen, zijn zij gezamenlijk slechts éénmaal het bedrag dezer beperkte aansprakelijkheid verschuldigd. Storting door één hunner zal dus allen bevrijden; regeling van hun onderling regres valt buiten het bestek van dit ontwerp.

7. De vraag in hoeverre compensatoire en moratoire interessen deel uitmaken van de vordering blijve ter beantwoording aan de rechter overgelaten.

Artikel 320c : 2.

Dit artikel werd zekerheidshalve opgenomen in verband met artikel 1444 B.W.

Artikel 320d. Verg. artikel 14 F.W.

Evenals in geval van faillissement is het bij de verdeling van het bedrag, waartoe de aansprakelijkheid van de schuldenaar beperkt is, noodzakelijk, dat de rechter-commissaris wordt bijgestaan door een vereffenaar. Deze kan het contact met de Nederlandse en buitenlandse schuldeisers onderhouden, de daartoe nodige, veelal zeer uitgebreide, correspondentie voeren, voorlopige berekeningen, omrekeningen van valuta's en omslagen verrichten, enz., enz., alles taken, waarvoor het ambtelijk apparaat des rechters minder geschikt is.

Artikel 320e. Verg. verdrag artikel 5.

Gezien het zeer hoge voorrecht, dat de fiscus op alle baten van de schuldenaar met inbegrip van door deze gestelde zekerheid heeft, zal het niet veel voorkomen, dat een zekerheid werkelijk ten bate van de schuldeisers aanwezig is.

Artikel 320f. Verg. artikelen 27 e.v. F.W.

1. Het belang van de debiteuren eist, dat zij niet gedwongen kunnen worden tot integrale betaling van vorderingen, waarvoor zij hun aansprakelijkheid kunnen beperken.

2. De verhouding tussen de rechter, die in een eventueel reeds aanhangige schadeprocedure betrokken is, en de rechter, voor wie de procedure tot beperking der aansprakelijkheid en daaruit allicht voortvloeiende renvooigedingen (zie artikel 320*p*) worden gevoerd, levert enige moeilijkheden op. De bevoegdheid van de eerste immers zal bij het optreden van de laatste moeten eindigen. De bezwaren, dat in een reeds aanhangige schadeprocedure kosten zijn gemaakt en bewijs is geleverd, alsmede de nadelen, verbonden aan het weer afsplitsen van een vrijwaringsprocedure, zijn onvermijdelijk en geenszins onoverkomelijk. Zo zal reeds geleverd bewijs in de renvooiprocedure zonder meer in het geding kunnen worden gebracht en kan bij de uitspraak met reeds gemaakte kosten rekening worden gehouden.

3. Schorsing van rechtswege is niet mogelijk, daar niet de rechter in de schadeprocedure, doch de schuldenaar op de hoogte is van het aanspannen van de beperkingsprocedure. Doet de schuldenaar de tegen hem aanhangige procedure niet schorsen, dan blijft hij onbeperkt aansprakelijk en deelt de schuldeiser niet mee bij de verdeling van het fonds. Ware dit anders, dan zou de overige schuldeisers de mogelijkheid worden ontnomen tegen de vordering van de schuldeiser, die reeds met zijn procedure was begonnen, op te komen en zou deze schuldeiser zelf de mogelijkheid ontnomen worden tegen de beperking der aansprakelijkheid te opponeren.

4. De mogelijkheid bestaat, dat het verzoek van de schuldenaar tot schorsing van een reeds aanhangige procedure door diens wederpartij-schuldeiser wordt bestreden. De rechter, die hierover te beslissen krijgt, zal, wanneer de procedure niet aanhangig is voor de op grond van artikel 320*a* bevoegde rechter, niet dezelfde zijn als de rechter, voor wie de procedure tot beperking der aansprakelijkheid zal worden gevoerd. Het hieruit ontstane risico van tegenstrijdige beslissingen is echter te gering dan dat het een ingewikkelde wettelijke regeling zou rechtvaardigen.

5. Aan het slot van het zesde lid is uitdrukkelijk bepaald, dat de tijd, die verstreken is vóór het indienen van een verzoek, als bedoeld in lid 1, in mindering wordt gebracht op de verjarings- of vervaltermijn, ten einde de gevolgen van deze schorsing van vervaltermijn, welke in het algemeen niet wettelijk geregeld is, nauwkeurig aan te geven.

Artikel 320g. Verg. artikel 108 F.W.

Artikel 320h. Verg. Verdrag artikel 3 : 4.

Artikel 320i. Verg. het huidige artikel 320*d* en artikel 109 F.W.

Artikel 320j. Verg. Verdrag artikel 3 : 3.

Onder „in de rechten van de schuldeiser" kan niet anders worden verstaan dan „de rechten, die de schuldeiser tegen het fonds geldend kan maken".

Artikel 320k. Verg. artikelen 110, 111, 112 en 114 F.W.

Artikel 320l. Verg. artikel 115 F.W.

Artikel 320m. Verg. het huidige artikel 320*f* : 1 en artikel 119 F.W.

Artikel 320n. Verg. het huidige artikel 320*g* en artikel 127 F.W.

Artikel 320o. Verg. de huidige artikelen 320*f* : 2 en 320*h* en artikel 121 : 1 F.W.

Artikel 320p. Verg. artikelen 320*i* en *j* en artikelen 122 en 124 F.W.

De hier bedoelde betwisting kan zowel het bedrag ener ter verificatie ingediende vordering betreffen als de gerechtigdheid van de schuldenaar tot beperking zijner aansprakelijkheid alsook het bedrag dier beperkte aansprakelijkheid.

De rechter zal desgewenst in een dergelijk geschil een afzonderlijke beslissing kunnen geven.

Artikel 320q. Verg. het huidige artikel 320*n* : 1.

Artikel 320r. Verg. Verdrag artikel 3 en artikel 133 F.W.

Artikel 320s. Verg. het huidige artikel 320*o* en artikelen 183 en 184 F.W.

De procedure tot betwisting van de lijst van verdeling kan eenvoudiger zijn dan voorzien in artikelen 183 e.v. F.W. Vooral ook omdat vragen nopens voorrang geen rol meer spelen (zie het voorgestelde artikel 320*r*) is de opstelling van de lijst zeer eenvoudig en zal verzet waarschijnlijk slechts voorkomen bij gemakkelijk te herstellen rekenfouten.

Artikel 320t. Na executoir verklaring van de staat van verdeling behoort de schuldenaar tot storting over te gaan.

Artikel 320u. Verg. Verdrag artikel 2 : 3.

1. Afdoende bescherming tegen later opkomende schuldeisers geeft het eerste lid van dit artikel de schuldenaar niet. Het is immers zeer goed mogelijk, dat vorderingen van buitenlandse crediteuren volgens het op hen toepasselijke niet-Nederlandse recht niet te niet zijn gegaan. De schuldenaar zal er dus goed aan doen zelf zoveel mogelijk schuldeisers te noemen en aan te dringen op zo ruim mogelijke publicatie ingevolge de artikelen 320*i* en 320*s*.

2. De beperking van aansprakelijkheid is slechts acceptabel, wanneer de crediteuren de zekerheid hebben, dat het bedrag dezer aansprakelijkheid ook te hunner beschikking is. Deze zekerheid hebben zij eerst, wanneer dit bedrag door de debiteur is gestort. Eerst deze storting zal derhalve de beperking der aansprakelijkheid meebrengen.

3. Doordat na de storting de aansprakelijkheid van de debiteur is beperkt tot op dit gestorte bedrag, het gestorte bedrag buiten faillissement blijft (zie de voorgestelde wijziging van artikel 21 F.W.) en beslag op dit bedrag onmogelijk is (zie de voorgestelde wijziging van artikel 447 B.Rv.) is de storting als betaling te zien.

4. Wanneer het fonds eenmaal is gestort, moeten crediteuren de zekerheid hebben, dat dit te hunner beschikking blijft.

Artikel 320v. Verg. artikel 196 F.W.
De schuldenaar, die niet aan zijn verplichting tot beschikbaar stellen van het bedrag van zijn beperkte aansprakelijkheid voldeed, behoort onbeperkt aansprakelijk te zijn. Het geval zal zich alleen voordoen, wanneer de oorspronkelijk gestelde zekerheid niet doeltreffend blijkt te zijn.

Artikel 320x. Verg. het huidige artikel 320*k*.

Artikel 320y. Verg. het huidige artikel 320*p*.

Het lijkt onjuist de kosten, die ten laste van de schuldeisers blijven, op het fonds te verhalen. Het is immers onbillijk dat de ene schuldeiser betaalt voor de kosten die het gevolg zijn van ten onrechte aangespannen of voortgezette procedures der andere schuldeisers.

Artikel 320z. Verg. het huidige artikel 320*r* : 2.

Artikel 447. De crediteuren van de vorderingen, waarvoor slechts beperkte aansprakelijkheid bestaat, zijn „separatisten".

Artikel III

Artikel 21. Zie het bij artikel 447 B.Rv. opgemerkte.

De Minister van Justitie,
A. C. W. BEERMAN.